

Stanowisko ogólnopolskich i regionalnych

organizacji samorządowych

w sprawie projektu ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (dotyczącego systemu Rozszerzonej Odpowiedzialności Producenta – UC 100)

Strona samorządowa Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego wraz z innymi organizacjami samorządowymi będącymi sygnatariuszami niniejszego stanowiska, uwzględniając dotychczasowe stanowiska organizacji samorządowych oraz doświadczenia jednostek samorządu terytorialnego w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi, **pozytywnie ocenia utrzymanie w projekcie ustawy fundamentalnych założeń systemu Rozszerzonej Odpowiedzialności Producenta (ROP)**, w szczególności przypisanie istotnej roli podmiotom publicznym, których działalność podlega przejrzystym mechanizmom kontroli i pełnej transparentności. System ROP w projekcie UC100 został zaprojektowany z myślą o zgodności z unijnym rozporządzeniem PPWR. Dzięki temu Polska ma szansę uniknąć kosztownych sankcji za brak realizacji celów recyklingowych.

Strona samorządowa podkreśla **konieczność pilnego wdrożenia reformy**, która zapewni realne funkcjonowanie zasady „zanieczyszczający płaci” i będzie sprawiedliwa dla wszystkich jej uczestników.

Wprowadzenie efektywnego systemu ROP powinno doprowadzić do przeniesienia istotnej części kosztów funkcjonowania gminnych systemów gospodarowania odpadami z mieszkańców na producentów i konsumentów, co ma kluczowe znaczenie dla zachowania sprawiedliwości społecznej oraz ochrony gospodarstw domowych przed nadmiernymi obciążeniami.

Reforma ta jest również niezbędna w kontekście kompensowania skutków wprowadzenia systemu kaucyjnego, który ze względów środowiskowych i ekonomicznych, powinien być kompatybilny z systemem ROP.

Jednocześnie system ROP powinien skutecznie przyczynić się do ograniczenia ilości odpadów opakowaniowych trafiających do systemów komunalnych oraz stymulować wprowadzanie na rynek opakowań zaprojektowanych zgodnie z wymaganiami dotyczącymi, w szczególności ich przydatności do recyklingu określonymi w PPWR.

Takie podejście przełoży się bezpośrednio na zwiększenie efektywności recyklingu, w tym osiągnięcie poziomu recyklingu, a także na ograniczenie wzrostu kosztów zagospodarowania odpadów opakowaniowych.

Jednakże strona samorządowa **APELUJE** o wprowadzenie kilku istotnych zmian przed skierowaniem go do dalszego etapu prac legislacyjnych. W szczególności konieczne jest:

1. uproszczenie i skrócenie procedury przekazywania środków dla gmin z opłaty opakowaniowej, tak aby zapewnić ich terminową i realną dostępność;
2. wprowadzenie jednolitych zasad weryfikacji wniosków oraz ograniczenie nadmiernych obciążeń administracyjnych, w tym precyzyjne określenie zakresu obowiązkowych audytów realizowanych przez podmioty prywatne wraz z wyraźnym określeniem sposobu finansowania tych audytów;

3. ustanowienie mechanizmu tzw. milczącego zatwierdzenia wniosku na finansowanie kosztów umożliwiające zawarcie umowy w przypadku braku zatwierdzenia wniosku w ustawowym terminie oraz zapewnienie skutecznej procedury odwoławczej lub skargowej związanej z bezpodstawną odmową zatwierdzenia wniosku lub brakiem zawarcia umowy w wyznaczonym ustawowo terminie;
4. zwiększenia do 2% wpływu środków z opłaty opakowaniowej dla urzędów marszałkowskich na obsługę administracyjną systemu ROP;
5. przyznanie części wpływów do dochodu budżetu samorządu województwa z administracyjnych kar pieniężnych nakładanych z tytułu nieprowadzenia ewidencji opakowań lub prowadzenia jej w sposób nierzetelny;
6. zwiększenie z dwóch do trzech osób reprezentacji strony samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego w Radzie ROP (aktualnie art. 117 ust. 2 pkt 3 lit. a Projektu) z uwagi na kluczową rolę jednostek samorządu terytorialnego w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi oraz z uwagi na zróżnicowanie charakterystyki gmin (gminy wiejskie, gminy miejsko-wiejskie, gminy miejskie – w tym miasta na prawach powiatu), które powinno przekładać się na zapewnienie adekwatnej reprezentacji;
7. wprowadzenie obligatoryjnych warunków różnicowania stawek finansowania pomiędzy różnymi grupami gmin, tak aby odzwierciedlały rzeczywiste koszty funkcjonowania systemów gminnych (z obligatoryjnym uwzględnieniem m.in. gęstości zaludnienia, specyfiki gmin i ilości odpadów), zamiast opierania ich wyłącznie na danych demograficznych, co jest szczególnie istotne w przypadku gmin wiejskich i miejsko-wiejskich;
8. zagwarantowanie minimalnego poziomu środków kierowanych do gmin, aby zapewniały ciągłość finansowania gmin, a tym samym ich stabilność finansową;
9. doprecyzowanie zasad funkcjonowania związków międzygminnych jako beneficjentów systemu, celem wyeliminowania wątpliwości czy beneficjentem środków ROP powinien być związek czy jego gminy członkowskie – określenie, że beneficjentem środków ROP mogą być związki międzygminne albo związki metropolitalne realizujące zadania, o których mowa w art. 64 ust. 1 projektowanej ustawy;
10. zapewnienie spójności projektowanych przepisów z równoległe procedowanymi zmianami w innych ustawach, w szczególności w zakresie utrzymania czystości i porządku w gminach, w szczególności w zakresie gromadzenia danych o kosztach funkcjonowania gminnych systemów odpadowych z uwzględnieniem obecnie gwarantowanej swobody organizacyjnej gmin co do wyboru formy realizacji zadań (tryby konkurencyjne, in house kontraktowy, in house uchwałowy / powierzeniowy) – zagadnienia szczegółowo omawiane z przedstawicielami Ministerstwa Klimatu i Środowiska w ramach prac nad nowelizacją UCPG;
11. odpowiednie ukształtowanie przepisów przejściowych umożliwiających samorządom realizację nowych obowiązków, zwłaszcza w okresie przejściowym;
12. powiązanie systemu kaucyjnego z systemem ROP, których wdrożenie od początku powinno być równoległe o czym samorzady niejednokrotnie informowały – wszelkie dalsze zmiany związane z systemem kaucyjnym powinny być powiązane z pełnym wdrożeniem ROP, zaś środki z niezwróconej kaucji powinny przekazywane do budżetów gmin wg ustalonego algorytmu;
13. wprowadzenie obowiązkowego i corocznego raportowania i kontroli środków przez właściwe instytucje publiczne, w tym Najwyższą Izbę Kontroli – analogicznie jak w przypadku kontrolowania wykonania budżetu, realizacji zadań audytu wewnętrznego, gospodarki finansowej i majątkowej określonych instytucji publicznych czy jak w przypadku badania rocznego sprawozdania finansowego określonych podmiotów;
14. uwzględnienie w procedurze opracowywania Zasad działania organizacji ROP roli Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego – projekt Zasad jako kluczowego dokumentu dla całego systemu ROP powinien być opiniowany w ustawowo określonym terminie przez KWRiST.

Dalsze prace nad projektem ustawy powinny być poprzedzone przedstawieniem stronie samorządowej symulacji przepływów finansowych w ramach systemu ROP na przykładach gmin wiejskich, wiejsko-miejskich i miejskich. W tym celu niezbędne jest przedstawienie co najmniej założeń kluczowych aktów wykonawczych do projektu ustawy.

Strona samorządowa Komisji Wspólnej deklaruje gotowość do dalszej współpracy w celu wypracowania rozwiązań prawnych zapewniających skuteczność systemu ROP, stabilność finansową gminnych systemów gospodarowania odpadami z uwzględnieniem specyfiki gmin oraz realizację celów środowiskowych w tym nadrzędnego celu czyli wdrożenie zasady „zanieczyszczający płaci”, a co za tym idzie odciążenie mieszkańców z obowiązku ponoszenia wszystkich kosztów gospodarki odpadami w Polsce na rzecz producentów i wprowadzających opakowania na rynek krajowy.

Warszawa, 2 czerwca 2026 r.

Mieczysław Kieca

Prezydent Miasta Wodzisław Śląski

Współprzewodniczący Komisji Wspólnej

Rządu i Samorządu Terytorialnego